

TEDENSKO GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ISKRA — INDUSTRIJE ZA ELEKTROMECHANIKO, TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN AVTOMATIKO, KRANJ

Borba za finančno ozdravitev „Iskre“

O naših finančnih vprašanjih, ki največ in najbolj pogosto prihajajo do izraza predvsem v nezmožnosti takojšnjega poravnavanja naših obveznosti, je bilo že precej govora v glasilu »Iskra« in tudi v dnevnem časopisu. To vprašanje se je doslej premlevalo in se še vedno premleva v vedno ostrejši obliki na strokovnih kolegijih, organih samoupravljanja enot in podjetja, o tem vprašanju se brusi misli in predlogi delovnih skupin s končnim namenom, kako naj se izvlečemo iz zagate, ki nas vsak dan bolj pritiska in ki jo čutimo že v svojih žepih.

Cetudi nas je trda in nezizprosná nujnost prisilila, da precej dragocenega časa in energije porabimo za obravnavanje tega vprašanja, lahko trdimo, da ta čas in ta energija nista zaman. Pri tem je vsekakor koristno in prepotrebno, čeprav ob dvanajstih uri, da se je začel naš človek, pa naj dela za pisalno mizo ali za strojem, zanimati za gospodarska vprašanja svojega podjetja in da se je končno začel zavedati, da sta obstoj in rast podjetja odvisna tudi od njega in njegovega dela v podjetju. Ta zavest je vsekakor razveseljujoča, ker nam nudi precej jamstva, da bomo iz borbe izšli kot zmagovalci, čeprav bo borba zahtevala nadpovprečne napore in dosti iznajdljivosti.

Ko obravnavamo ta vprašanja, se moramo predvsem ustavititi ob našem sanacijskem načrtu, ki je vsebovan v »zeleni knjigi« in, ki je postala znana tudi izven področja »Iskre«. Ta knjiga, potrjena in sprejeta od vseh forumov podjetja in samoupravnih organov, je postala za nas zakon, ki se mora dosledno izvajati, ne glede na to, da bo komu zagrenil marsikatero uro v službi in pri vatnem življenju. Takšni ukrepi so vedno in povsod povezani z nekaterimi neprijetnimi posledicami; tako je tudi s tem načrtom. Resne razmere porajajo tudi resne ukrepe, ki pa niso vedno in za vsakogar simpatični.

Kar zadeva »zeleno knjigo«, smo si edini v tem, da je bila potrebna in da jo je narekovala nujnost in resnost finančnega položaja v podjetju. Če je ne bi imeli, bi jo morali ustvariti že spričo najnovejših gospodarskih ukrepov ozir. splošne gospodarske reforme v SFRJ.

Na račun sanacijskega načrta slišimo tudi pogoste očitke, češ, da je izšel dokaj prepozno, da je sestavljen pavšalno in kampanjsko oz. da ne temelji na poprejšnji soglasnosti ali vskladitvi posameznih tovarn. Če gledamo

na ta načrt izolirano in ne poznamo zgodovine, ki se je sukala okoli tega vprašanja in ki je končno narekovala izdajo »zelenih knjig«, bi skoraj morali pritrditi tem očitkom, toda kopica dejstev in pa nadvse resno finančno stanje v podjetju ter hitro poslabševanje ekonomskega stanja podjetja, pa mora mnenje bistveno in temeljito spremeniti.

Borba za zniževanje zamrznjenih obratnih sredstev traja že nekaj let. Enote so bile ob vsaki priložnosti opozorjene na nevarnosti in posledice, ki izvirajo iz neutemeljenega in negospodarnega kopičenja zaloga in dviganja terjatev. Učinek je bil vedno prav nasproten: mrtvi kapitali so povsod nenehno rasli, z njimi pa je rasla tudi plačilna nezmožnost podjetja. Ta neizpodbitna dejstva so terjala nujno in odločno ukrepanje, ne glede na to, da hitro poseganje v probleme ter zahteve po vidnejših uspehih, prinesejo s seboj tudi svoje slabosti. Postopek sprejema našega sanacijskega načrta je bil resnično kratek, če ne upoštevamo omenjenih zahtev po zniževanju zaloga in deklarativnih obljub delovnih enot, da bodo po lastnih pobudah in po lastnem preudarku pristopili k temu prepotrebemu delu. Čeprav je bil postopek za sprejem načrta kratek, je bil sprejet demokratično od vseh samoupravnih v organov podjetja in strokovnih kolegijev. Niti torej umesten očitek, češ, da je bil načrt diktiran, ali celo vsiljen!

Naša praksa jasno kaže, da imajo prav tisti, ki trdijo, da verjetno še do danes ne bi imeli nobenega sanacijskega načrta, če bi šli na pot daljšega postopka in podrobnega obravnavanja. Zaradi tega načrt pozdravljamo z vsemi pomanjkljivostmi, ne samo zato, ker smo ga morali nujno izdelati in ker je bil prepotreben ter zvezan z določenimi trdimi pogoji zunanjih činiteljev, marveč tudi zato, ker je kljub pomanjkljivostim, le dal svoje rezultate, s katerimi smo (na splošno), v precejšnji meri tudi zadovoljni, če upoštevamo vse okoliščine.

(Dalje na 6. strani)

V ponedeljek, 27. septembra so z Biroja za avtomatizacijo železnic, ki deluje v okviru PSO natovorili kombi s 750 kg načrtov in dokumentacije in jih odpremili v Beograd, kjer jih bodo predložili na mednarodni licitaciji za avtomatizacijo in elektrifikacijo magistralnih prog

Licitacija za železniški inženiring

»Samo« 760 kg načrtov ali 53.000 listov tehnične dokumentacije vsebuje predloženi projekt BAŽ za licitacijo v Beogradu

V ponedeljek so se v Bi-roju za avtomatizacijo železnic, ki deluje v Ljubljani v okviru PSO, nekoliko od-dahnili. Po dobrih štirih me-secih naporenega, tudi nočne-ga dela, so namreč načrtali in razmnožili celotni projekt inženiringa za avtomatizaci-jo železnic. Naše podjetje namreč sodeluje na medna-rodni licitaciji Zajednice JŽ v Beogradu s kompletnimi dobavami ter montažo sig-nalno-varnostnih in teleko-munikacijskih naprav za av-tomatizacijo železniških ma-gistralnih prog od Jesenic do Titovega Veleša, vključno tudi progo Reka-Zagreb in Sarajevo-Vrpolje. V celoti gre torej za modernizacijo prog v dolžini 1500 km in ob-segu poslov v vrednosti 50 milijard dinarjev. »Iskra« sodeluje na licitaciji z ude-ležbo v vrednosti 16 mili-jard dinarjev, ostali del pa

bi poverili domačim in tu-jim kooperantom.

Na licitaciji, ki ima veliko mednarodno udeležbo, sode-luje 15–20 podjetij. Poleg »Iskre« še zagrebška »Nikola Tesla«, »EI« — Niš, od ino-zemskih pa Siemens, Eric-son, SEL, Westinghouse, dve japonski firmi, Philips, an-gleške in italijanske firme itd.

Projekt BAŽ predvideva inženiring z domačo in med-narodno delitvijo dela. Kot domači kooperanti so nave-deni »Energoinvest«, z manj-šo udeležbo pa »Svetozare-vo«, »Rade Končar«, »Mu-nja« (sedaj integrirana z Rudnikom in topilnico svin-ca v Mežici), od tujih podje-tij sodeluje ITT — Standart Electric Lorenz s podsestavi. Pri montaži naprav bi sode-lovala še podjetja TT mon-taža — Sarajevo in Podjetje za avtomatizacijo prog.

Delež »Iskre« sestavljajo naprave za avtomatizacijo in krmiljenje prometa na po-stajah, avtomatski progovni bloki za krmiljenje prometa na progah, naprave za avto-matično zavarovanje cestnih prehodov, telekomandne na-prave za krmiljenje prometa iz enega komandnega mesta in vzdolž prog poljubne dol-žine, VF naprave za zvezo, celotni spekter naprav za zvezo, tj. dispečerska telefo-nija, ŽAT, interfonske napra-ve, registrafone, naprave za ozvočenje, električne ure itd.

Biro za avtomatizacijo že-leznic je izdelal celotni pro-jekt in tehnične rešitve ter jih zbral v 500 knjigah v skupni teži 750 kg. Pri tem so porabili 53.600 listov teh-nične dokumentacije in jih odposlali v ponedeljek s kombijem v Beograd. Zani-mivo je, da so stroški za iz-delavo nižji, kot je bilo predvideno. Zaradi izkušenj, ki so jih pridobili ob pro-jektiranju prog Sarajevo—Ploče, Ljubljana—Jesenice in Ljubljanskega železniškega vozlišča je načrtovanje pote-kalo mnogo hitreje, čeprav je bilo treba izdelati vsak načrt (zaradi kooperantov) v 20 kopijah.

Skoraj vzporedno z ome-njenim natečajem bo čez nekaj dni v Beogradu še li-

(Dalje na 7. strani)

Vabimo bralce in člane delovnega kolektiva, posebno pa še dopisnike, da nam s svojih delovnih področij pišejo o vseh perečih problemih in njihovem reševanju, v naši skupni želji, da bi čimprej našli najboljšo pot iz težav, v katerih se nahaja naše podjetje.

Kakor smo že poročali, so tovarno v Kranju obiskali zastopniki Zveze slepih iz Poljske, CSSR, Bolgarije, Nemčije in Jugoslavije. Slika kaže delegacijo slepih na razgovoru s predstavniki »Elektromehanike«

Notranja finančno-ekonomska reforma

Medtem ko objavljamo zaključno poglavje o notranji finančno-gospodarski reformi so bili objavljeni tudi že prvi rezultati sanacijskega načrta. Le-ti so pokazali, da je bil prvotno postavljen plan dokaj realen, saj je razvidno iz podatkov, da bodo tovarne do konca septembra realizirale zastavljene naloge in znižale zaloge na predvidene mere.

Vzporedno z notranjo kampanjo pa ni razveseljiva vest, da podjetje ne bo dobilo v celoti obljubljenih kreditov za trajna obratovalna sredstva. Zato je nujno potrebno, da podjetje aktivira še več svojih lastnih sredstev in jih spremeni v obratovalna sredstva. Če hočemo doseči likvidnost podjetja, moramo namreč vskladiti našo proizvodnjo z razpoložljivimi sredstvi. Vsekakor je potrebno za to še vnaprej zniževati zaloge surovin, reprodukcijskega materiala, polizdelkov, realizirati nedokončano proizvodnjo, poskrbeti za uspešno prodajo in realizirati plačano realizacijo v višini predvidenih normativov.

Prav zaradi tega je prvotni načrt za zadnje trimesečje letošnjega leta doživel korekturo, ki so jo samoupravni organi podjetja sprejeli in potrdili s pripombo, da jo je treba brezpogojno realizirati.

Spremenjen načrt zadnjega trimesečja daje tako sliko:

Zniževanje zalog na razredu 3 nasproti predpisani vrednosti sanacijskega programa z dne 30. 9. za 753 milijonov din

Zniževanje zalog na razredu 5 nasproti predpisani vrednosti 753 milijonov din

po sanacijskem programu z dne 30. 9. za 700 milijonov din

Zniževanje zalog na razredu 6 nasproti predpisani vrednosti po sanacijskem programu z dne 30. 9. za 300 milijonov din

(Nadaljevanje in konec iz prejšnje številke)

Zniževanje terjatev kupcev nasproti predpisani vrednosti 753 milijonov din

po sanacijskem programu na dan 30. 9. za 600 milijonov din

ZAKLJUČEK

Ukrepi, ki jih podvžema podjetje za izboljšanje finančno-ekonomskega položaja, so samo začetek sistematične akcije, ki je organizirana z namenom, da se korenito spremeni položaj podjetja in ustvari pogoji za njegovo normalnejše poslovanje. Zavedajoč se, da je uspeh akcije v veliki meri odvisen prav od subjektivnih činiteljev v podjetju, so organi podjetja zaostrili vprašanje osebne odgovornosti in bodo v primerih neuspeha akcije klicali osebe na odgovornost in jih ustrezno kaznovali.

Podvzeti ukrepi znotraj podjetja pa ne morejo v tej košljivi finančni situaciji doseči svojega namena brez zunanje pomoči v smislu zagotovila bančnih predstavnikov. Ta pomoč bi morala biti hitra, da bi bila uspešna, kajti nelikvidnost podjetja je s svojimi 13 milijardami doseglja stadij, ki z dneva v dan bolj hromi proizvodnjo. Seveda ta položaj vsekakor ni posledica samo subjektivnih slabosti podjetja, marveč tudi nekaterih objektivnih činiteljev, zlasti tistih, ki so nastopili v našem gospodarstvu v novejšem času in povzročili nelikvidnost tudi drugih gospodarskih organizacij — naših kupcev po vsej državi. Spričo takih okoliščin je treba računati s tem, da je potreben določen daljši čas za večjo mobilizacijo sredstev iz notranjih finančnih rezerv in, da bi bilo zato mogoče trajnejše izboljšati finančni položaj podjetja le na način, da bi dobilo podjetje ustrezen kratkoročni kredit s primernim rokom odplačila.

Poseg v ekonomske rezerve podjetja, ki na bi dobil nič-

nek v povečanem osebnem dohodku podjetja, je podobno ostro postavljen kot akcija mobilizacije notranjih finančnih rezerv podjetja. Seveda bi na ta način pričakovani uspeh podjetja izostal, če bi podjetje zamuhalo z investicijsko graditvijo in zaradi tega kar naprej povečevalo svoje stroške, ki niso majhni. Pri finančni sanaciji oz. njeni uspešni realizaciji moramo torej nujno vzporediti tudi vprašanja potrebnih investicijskih sredstev kot smo že omenili in podrobneje obravnavati v poglavju o razširjenosti reprodukcije in investicijski gradnji.

Pred letošnjim sejmom »Sodobna elektronika«

Že šestič se bo ISKRA pojavila v skupnem nastopu z zagrebškim podjetjem RIZ in banjaluškim podjetjem »Rudi Čajavec«, in to na letošnjem sejmu »Sodobna elektronika« na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Kakor sicer naša podjetja tesno sodelujejo, tako svoje poslovno sodelovanje manifestirajo tudi na tradicionalnih sejmih v državi.

Razstavni prostor bo to pot na 312 m² v hali A, razstavljeni pa bodo glede na vsebino letošnjega sejma predvsem: novejši izdelki vseh treh podjetij, pomembnejši dosežki s področja telekomunikacij, mikroelektronike in digitalne tehnike, v omejenem obsegu pa tudi izdelki s področja splošne rabe.

ISKRA bo v celoti razstavila 132 izdelkov, med katerimi so najpomembnejši naslednji: prikazi tehnologije najnovejše subminiaturne proizvodnje elektronskih sestavnih delov in vezij na bazi polprevodnikov, — torej izdelkov tako imenovane planarne tehnike.

S področja digitalne tehnike bodo razstavljeni: programska miza s pripravo za perforacijo traku, preizkuševalnik enot za feritni pom-

nilnik, TME sistem in elektronski računalnik. Ročni posrednik za UKV aparature RP 150, telegrafski kanal in analogni telemeter z dodatnimi enotami, laringofon (mikrofon za grlo) in avtomatska telefonska centrala PAX 100 C so izdelki, ki jih bomo na sejmu videli s področja telekomunikacij. ISKRA bo nadalje prikazala vrsto novih radijskih sprejemnikov »Colombina«, »Kozara« in »Portorož«, nadalje izvozna sprejemnika »Belinda« in »Mignon« ter štiri modele glasbenih skrinj, namenjenih za izvoz. Novi osemmilimetrski kinoprojektor bo nedvomno vzbudil zanimanje obiskovalcev, prav tako pa kakovostni Hi-Fi ojačevalec in transistorizirani ojačevalec EO-0986.

Na letošnjem sejmu bo prikazan tudi klimatsko zaščiteni instrument BO 2, delujoč pod vodo. S področja merilne tehnike pa bo ISKRA razstavila še merilnik in oddajnik nivoja za telefonijo, elektronski voltmeter MA 3003 in tolerančni mostiček za sortiranje uporov. Stikalna tehnika bo zastopana z novima kontaktorjema VK 00/4 in VK 00/8, sortimentom kaskadnih mikrostikal in krmilnimi magneti.

Rezerve v izkoriščanju delovnega časa

Iz poročila o poslovanju podjetja za leto 1965 sledi, da so v našem podjetju še vedno pereč problem bolniški izostanki, tako do 30 dni kot nad 30 dni. Tako smo v primesti s I. polletjem 1964 pri bolniških izostankih do 30 dni imeli v I. polletju 1965 91,9 %, medtem ko se je pri bolniških izostankih nad 30 dni ta % povečal na 127,8, kar pomeni, da smo v I. polletju 1965 imeli za 27,8 % več bolniških izostankov nad 30 dni kot v prvi polovici preteklega leta. Vsekakor je tudi tukaj iskati določene notranje rezerve, zlasti, če upoštevamo, da naše podjetje v celoti ne predstavlja tisto podjetje, kjer so kakšni večji zdravju škodljivi pogoji. Zato moramo tudi tukaj iskati določene rezerve. Zvezna skupščina je med drugimi ukrepi za stabilizacijo našega gospodarstva sprejela tudi zakon o spremembi zakona o najvišji meji, do katere se smejo določiti stopnje prispevkov, in o uporabi sredstev skladov socialnega zavarovanja v letu 1965. Ta ukrep ima nedvomno namen, znižati gospodarskim organizacijam in ustanovam bremena, ki jih povzroča izvajanje socialnega zavarovanja, vendar tako, da same pravice, ki izvirajo iz zakonov soc. zavarovanja niso okrnjene. Bistvo spremembe je torej v tem, da se z zmanjšanimi dohodki

zagotove zavarovanim osebam enake nezmanjšane pravice. Za dosego tega cilja pa je potreben skupen napor samoupravnih organov in službe socialnega zavarovanja, zdravstvene službe, prav tako pa tudi samoupravnih organov in ustreznih služb gospodarskih organizacij in ustanov.

Možnosti, s katerimi zavezanec prispevka lahko vpliva na smotno uporabo sredstev socialnega, zlasti pa zdravstvenega zavarovanja so naslednje:

Člen 51 zakona o zdravstvenem zavarovanju določa, da zavarovane ni upravičen do nadomestila osebnega dohodka, če se obrne za zdravniško pomoč v delovnem času, če bi to pomoč lahko dobil v svojem prostem času. Organizacije preveč nekritično odobravajo zadevne dopuste in izplačujejo nadomestilo osebnega dohodka v primerih, ko bi zavarovanci brez škode za njihovo zdravje zahtevali zdravniško pomoč v svojem prostem času. Nadomestila za take krajše odsotnosti z dela izplačujejo zavezanci prispevka sicer v breme sredstev, katere v ta namen zadrže pri obračunu prispevka, vendar le pomenijo nepotrebno trošenje sredstev, kar seveda vpliva na višino dodatne stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje.

Nadalje je možno, da se v skladu z obstoječimi pravilniki, ki jih sprejmejo skupščine skupnosti soc. zavarovanja delavcev, odredi zavarovancu dopust zaradi bolezni lahko samo po pristojnem zdravniku, katerega sta sporazumno določila gospodarska organizacija in krajevni zdravstveni dom. Te določbe, katere namen je poveriti kontrolo bolniškega staleža za posamezno podjetje enemu zdravniku, se organizacije poslužujejo le v redkih primerih. Ni dvoma, da bi organizacije s tako izbranim zdravnikom lažje nadzirale bolniške dopuste in sploh zdravstveno stanje svojih delavcev.

Člen 53 in 129 a - b zakona o zdravstvenem zavarovanju določajo ukinitve izplačevanja nadomestila osebnega dohodka zavarovancu, če namenoma preprečuje zdravljenje, ali če se v času bolniškega dopusta bavi z gospodarsko dejavnostjo. Možnost ukinitve izplačevanja nadomestila je dana gospodarskim organizacijam za tiste dneve, ko izplačujejo same nadomestilo. V interesu zavezancev prispevka je, da poostrijo kontrolo nad zavarovanci, ki neodgovorno izkoriščajo pravice in sredstva zdravstvenega zavarovanja.

Čl. 118 zakona o zdravstvenem zavarovanju dopušča organizacijam možnost, da zahtevajo ponovne preglede zavarovancev od strani zdrav-

(Dalje na 6. strani)

Mehanografija po svetu

Proizvodnja in uporaba avtomatskih računalnikov bliskovito naraščata

Pred 15 leti je prvič v zgodovini stekla proizvodnja elektronskih avtomatskih računalnikov. Prvi iz serije 20 kom UNIVAC 1100 je bil instaliran v decembru 1950. Leto kasneje so imele ZDA že 100 računalnikov.

V Evropi se pojavijo računalniki po letu 1955. Proizvodnja računalnikov je pričela strmo naraščati. Računalniki so se začeli uveljavljati na vseh področjih — v znanosti, administraciji in industriji, prinašati so pričeli ogromne dobičke, postali so pa tudi nezamenljivi.

V Jugoslaviji je bil prvi in dosedaj edini veliki računalnik tipa 705 dobavljen od IBM v juniju 1960. Prvi iz te serije je bil instaliran v novembru 1955 in je veljal v tistem času za giganta moderne elektronske tehnike. Tovarna IBM ga ne proizvaja več. Konec leta 1963 jih je bilo še 112 v eksploataciji, leta 1964 samo še 78, od tega 14 v Evropi. Mesečna najemina zanj znaša 120.000DM. Cena je znašala od 63 do 75 milijonov mark zavisno od opreme.

V zadnjem desetletju se je cena računalnikom znižala za več kot desetkrat. Hitrost se jim je več stokrat povečala. Elektronke so nadomestili polprevodniki. V ZDA je še v eksploataciji 7,6% računalnikov grajenih z elektronskimi in 20730 računalnikov s polprevodniki. Od tega številca je 21% zelo majhnih, 68 odstotkov majhnih, 7% srednje velikih, 4% velikih in zelo velikih računalnikov. Sorodno razmerje velja tudi v ZRN s to razliko, da je velikih le 1,14%, zelo velikih računalnikov Nemčija nima.

Za klasifikacijo računalnikov je vzeta višina mesečne najemnine v DM: zelo majhni do 8000, majhni 8000 — 48 tisoč, srednje veliki 48.000 — 100.000, veliki 100.000 — 300 tisoč, zelo veliki nad 300.000.

Proizvajalci v ZDA krijejo 80% potreb v Evropi. Proizvajajo 150 različnih tip pri 25 proizvajalcih. Najširši asortiman ima firma IBM — 32 različnih tip. V letošnjem letu je predvidena proizvodnja 45 novih tipov. Finančna udeležba je naslednje: IBM 72%, RCA 7, GE 6, REMINGTON 4, CDC 3, Honeywell 3, NCR 2, Burroughs 1,5, ostali 1,5%.

Na evropski celini se poleg že znanih proizvajalcev Bull in Zuse v zadnjem času uveljavljata še Telefunken in Siemens v takorekvenih tretji generaciji računalnikov. V tretjo generacijo uvrščamo računalnike, ki istočasno obdelujejo večje število različnih programov. V industriji se ti računalniki uporabljajo za avtomatiziranje administracije sinhronizirano z avtomatičnim vodenjem proizvodnje. Uvajanje tretje generacije računalnikov je revolucija v industrijski proizvodnji.

V tabeli je navedeno število računalnikov ob koncu vsakega leta za nekatere evropske države.

Država	1962	1963	1964	Prebivalcev na 1 računalnik
Benelux	87	279	446	48.400
Francija	182	556	1043	45.900
Z. R.				
Nemčija	548	996	1657	34.200

V zadnji koloni je navedeno število prebivalcev na 1 računalnik. Anglija je identična z Z.R.N. ZDA prednjačijo z 8400 prebivalci na računalnik. V SSSR cenijo število računalnikov na 1500 do 2000.

V Franciji in Beneluxu je število računalnikov v zadnjih dveh letih naraslo za več kot petkrat, v Nemčiji trikrat. ZRN ima 56 računalnikov kupljenih, za ostale plačuje mesečno najemnino 40 milijonov mark. Pri tej vsoti sta ameriška proizvajalca udeležena IBM s 74%, REMINGTON-UNIVAC z 9%.

Povprečno plačujejo za računalnike v DM: zelo majhne 6800, majhne 24.000, srednje 63.000, velike 180.000.

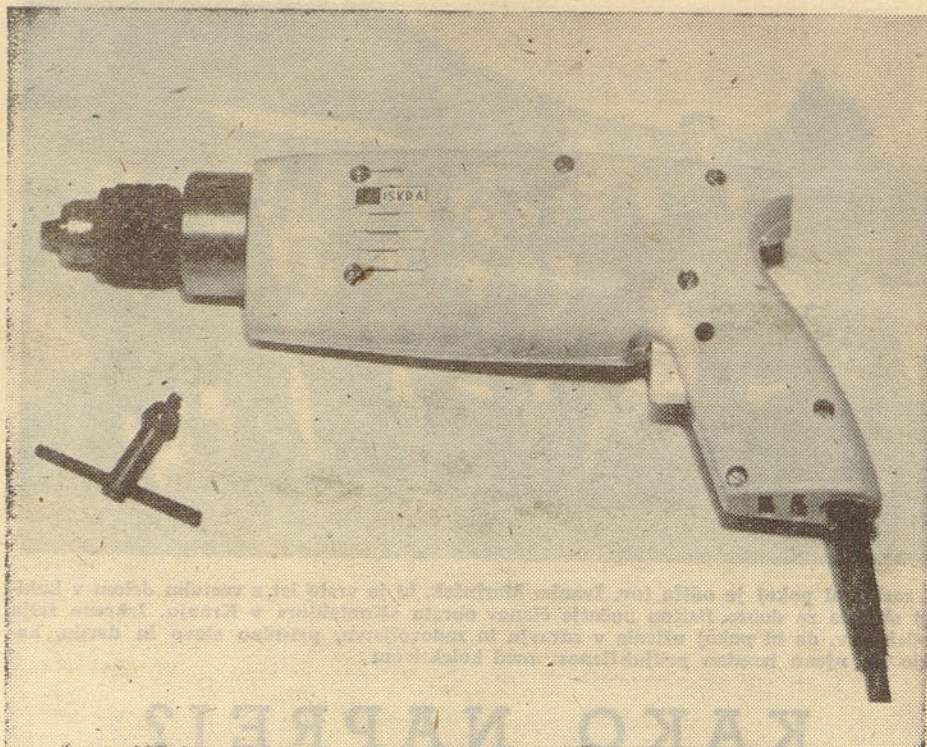
Računalniki so grajeni za neprekinjeno obratovanje z vgrajenimi kontrolnimi programi za lastno kontrolo. Na ta način je dosežena visoka obratovalna sigurnost. Računajo, da se napaka pojavi na 10 milijard operacij. Hitrost delovanja računalnikov je pri splošnih nekaj mikrosekund, vrhunski računalniki dosežejo hitrosti nekaj nanosekund (milijardni del sekunde) za eno operacijo, pri praktično neomejenem številu mest v spominih. Primerjava: zelo dober operater z ročnim strojčkom v delovni izmeni opravi 500 operacij.

Vsi navedeni podatki se nanašajo na 1.1.1965.

Za bralce, ki morda še ne poznajo sodobne računske tehnike, naslednje pojasnilo:

Pod pojmom »AVTOMATSKI RAČUNALNIK« razumemo danes napravo, ki avtomatično sprejema informacije, jih po programu, ki ga hrani v sebi, obdeluje ter izdaja v želeni vnaprej predvideni obliki. Človek posreduje računalniku le program in nadzoruje funkcioniranje.

Avtomatski računski stroji so sicer obstajali že prej. V začetku so bili mehanski ali elektromehanski, kasneje pa elektronski. Njihova sposobnost je bila omejena večinoma na izvajanje osnovnih računskih operacij. Danes jih skupno s pomožnimi stroji imenujemo konvencionalni ali klasični (čeprav je od prve uporabe »sortirke« preteklo

Na sliki je naš, ličen električni vrtalni stroj, ki si je zaradi svoje dovršene zunanje oblike pridobil mednarodno priznanje ALG. Prav to mu bo nedvomno v pomoč, da se bo čimbolje uveljavil tako na domačem, kakor tudi na zunanjih tržiščih. Kaže, da se naši oblikovalci vse bolj uspešno lotevajo svojih odgovornih nalog

O obveščenosti članov delovnega kolektiva

Nekje sem čital naslednje vrstice: »Nekatere ankete o obveščenosti ljudi v delovnih organizacijah kažejo, da ponekod niti polovica članov kolektiva ni poučena o osnovnih podatkih o poslovanju, proizvodnji, delitvi, skratka, o vsem tistem, od česar je odvisen uspeh podjetja in posameznega delavca.«

Tudi pri nas v Iskri se nekatere pritožujejo, da niso obveščeni o mnogih važnih zadevah dogajanja v podjetju. Ali so njihove pritožbe utemeljene?

Katera sredstva obveščanja imamo v Iskri? Za objavo najvažnejših novic, ki zadevajo celotno podjetje, pa tudi za važnejše novice in druge informacije imamo naš časopis. Poleg časopisa pa se vse važnejše zadeve obravnavajo na DS podjetja, ki sprejema tudi ustrezne sklepe in zaključke. Člani DS so po svoji funkciji dolžni o vsebini zasedanj obveščati svoje volivce. Posamezni delovni kolektivi pa imajo poleg objav v časopisu še nešteto drugih možnosti obveščati svoje člane o vseh važnejših zadevah: okrožnice, obvestila, lastni bilten, objave prek ozvočenja, predavanja in ne nazadnje tudi informativne sestanke in tribune.

Te vrstice pišem prav za-

komaj dobrih 70 let). Teh strojev je še mnogo v obratovanju (tudi kranjska tovarna jih ima) vendar se v strokovni literaturi ne obravnavajo več in niti ne omenjajo. Prav zato jih tudi v našem članku ne obravnavamo.

radi tega, da vzpodbudim člane tistih kolektivov, kjer je sistem obveščanja slabo razvit, da prek svojih članov organov upravljanja izposlujejo boljše obveščeno, saj jim to pravico zagotavlja tako naš Statut kot tudi Ustava. Že pred časom smo se domenili, da bodo v vsakem kolektivu določili ak izbrali nekaj ljudi, ki bi bili stalni dopisniki našemu glasilu. Priznati moram, da je v večini primerov ostalo samo pri obljubi. Temu primerno lahko zasledujete v našem časopisu stalne prispevke samo iz nekaterih kolektivov, medtem ko iz drugih ni nobenih vesti, ali pa so zelo redke.

Seveda so pa še drugi pri-meri, da tisti, ki bi morali že po službeni dolžnosti čitati časopis (zato, da so obveščeni pač vsaj o najvažnejših zadevah podjetja), da časopisa niti ne pregledajo, kaj šele da bi ga prebrali. Zato se mi večkrat primeri, da me kdo vpraša o nečem, o čemer smo ne enkrat, temveč večkrat pisali v našem časopisu.

Čeprav je res, da naše pisanje ni vedno zanimivo, pa tak odnos do časopisa, kot ga imajo v nekem oddelku prodaje in ZZA, kjer ga večkrat niti ne razpakirajo iz ovója, presega vse meje.

Igor SLAVEC

Z izredne seje aktiva ZB »Elektromehanike«

Na izredni seji aktiva ZB NOV kranjske tovarne 14. septembra je bil med drugim obravnavan tudi novi zakon o stanovanjih. Po tem zakonu bodo namreč stanovanja v družbeni lasti prešla pod upravo stanovanjskega sklada občine, lahko pa obstajajo stanovanjski skladi tudi pri delovnih organizacijah oz. tovarnah. Po obrazložitvi tega problema je bila komisija aktiva ZB mnenja, naj bi v »Elektromehaniki« formirali lasten stanovanjski fond, ker bi lažje vodili nadzor nad stanovanji, kot če bi ga upravljal občinski sklad.

Komisija je razpravljala tudi o ostrejšem kriteriju pri štednji, hkrati pa je bila mnenja, naj se odpravijo razne ugodnosti, ki še vedno obstajajo npr.: dotacije samskemu domu, ambulantni, men-

zi, povrnitev stroškov prevoza ipd. Komisija je bila mnenja, da bi bilo te ugodnosti treba ukiniti, prihranjen denar pa naj se vsteeje v osebne dohodke posameznika, kar se bo pozneje poznalo tudi pri pokojninah oz. občasno tudi pri prejemanju OD v slučaju bolezni. Potrebno je, da se zato povsod preide na ekonomske cene.

Na seji komisije je bil sprejet sklep, naj se čimprej skliče sestanek vseh družbeno-političnih organizacij, kjer bi se pogovorili o teh problemih in sprejeli zaključne sklepe.

ABC

Dopisujte v »Iskro«

V zaslužni pokoj je odšla tov. Ivanka Marušek, ki je vrsto let z vestnim delom v kuhinji skrbela za dobro fizično počutje članov obrata »Kontaktor« v Kranju. Iskrena želja sodelavcev, da bi pokoj uživala v zdravju in zadovoljstvu, prisrčno slovo in darilo, kažejo na njeno izredno priljubljenost med kolektivom

KAKO NAPREJ?

Splošno zagotovilo, da se standard ne bo znižal, je treba razumeti samo tako, da se ne bo zmanjšal v tistih delovnih organizacijah, ki bodo poslovale bolje kot doslej.

Eden od osnovnih pomenov nove gospodarske reforme pa je predvsem v tem, da tiste delovne organizacije, ki so do sedaj imele izredno nizko produktivnost dela, ki so bile slabo organizirane, ki so imele preveč delovne sile in prevelike proizvodne stroške, postavimo pred naslednjo alternativo: ali izboljšati poslovanje in tako dobiti sredstva tudi za večje osebne dohodke ali pa se jim standard zniža. Tretje rešitve ni. (Izvelek iz članka Staneta Kavčiča: Prve izkušnje, Teorija in praksa št. 9/1965).

Prav zgornje besede so mi ob čitanju omenjenega članka dale dovolj snovi za razmišljanje:

- ali zgornje vrstice sploh zadevajo Iskro
- kako smo do sedaj gospodarili
- kakšna je bila naša produktivnost
- kakšna je bila naša organizacija
- ali smo imeli premalo ali preveč delovne sile
- kakšni so bili naši proizvodni in kakšni naši režijski stroški in končno
- kako sedaj naprej?

Menim, da so to vprašanja, ki zanimajo slehernega izmed nas, in ki terjajo tudi odgovore naših najodgovornejših ljudi. Iz našega doseganja dela, ki je bilo i dobro i slabo, smo se gotovo naučili marsikaj, pa čeprav nas je v glavnem učila le praksa, kako voditi in upravljati tako združeno podjetje in tak občutljiv in zamotan mehanizem kot je Iskra, saj nismo v naši jugoslovanski stvarnosti nikjer imeli vzora in primera, da bi se lahko učili na tujih napakah. Prav zaradi vsega tega je zadnje vprašanje: kako sedaj naprej? Tu je zelo kočljiv in precej težak

odgovor, vendar pa življenjsko pomemben in nujen za vse nas, ki nam je Iskra naš drugi dom.

Vemo, da se odslej lahko zanašamo le na svoje lastne

sile, ker so vsi zunanji faktorji uvideli, da bo Iskra najlaže sprostila svojo notranjo energijo, če jo prepustijo lastnemu kolektivu in se v sam proces sanacije (ozdravitve) ne vmešavajo. Torej smo sami sebi sreče kovači!

Vprašujem:

Kje je pristan za našo »barko« in kdaj dospemo tja, ali pa bomo ladjo razrezali na 13 malih barkic in se na njih poskušali prebiti po razburkanem morju v varno luko s parolo: »Kdor pride — pride, kdor pa potone?... Zrtve pač morajo biti!«

Igor SLAVEC

Naša oprema za avtomobile Zastava 1300

Vedno več je na cestah vozil Zastava 1300, za katera so v tovarni v Kragujevcu vgrajevali uvožene avtoelektrične izdelke. Naša tovarna v Novi Gorici je, kakor tudi ostali kooperanti »Crvene zastave« v Kragujevcu dobila nalogo, da čimprej osvoji proizvodnjo celotne avtoelektrične opreme za vozilo Zastava 1300.

Te naloge se je tovarna avtoelektričnih izdelkov v Novi Gorici lotila pred nekako letom in pol, približno tedaj, ko je dobila prve orodjarje. Največji problem so takrat predstavljala številna, dokaj zahtevna orodja. Proizvodnja je namreč zavirala to, da zmogljivosti orodjarn v okviru Iskre pa tudi druge v državi niso dajale upanja, da bo orodja moč izdelati doma. Položaj se je izboljšal šele, ko so prišla devizna sredstva in je bilo mogoče specialna orodja naročiti v tujini. Orodjarna v »Elektro-

mehaniki je izdelala montažna orodja in bolj zahtevne merilne pripomočke, pomožna orodjarna v Novi Gorici pa se je lotila manj zahtevnih orodij, da bi tako prej prišli do potrebnih orodij, ki bi omogočila redno proizvodnjo izdelkov, ki jih je tovarna v Kragujevcu tako nestrpno pričakovala.

Seveda ni ostalo le pri težavah z orodji, le-teh je bila še dolga vrsta, zato se je redna proizvodnja zavlekla prek predvidenih rokov. Seveda je to vplivalo tudi na proizvodnjo v »Crveni zastavi«, katera pač ni mogla vozil kompletirati. Sprva je bilo treba delati tudi s provizoričnimi orodji, dokler niso prispela naročena in tako je vse to zaviralo začetek redne proizvodnje. Toda, delovni kolektiv pred številnimi problemi ni klonil, čeprav so bili le-ti marsikdaj videti skoraj neresljivi. Dobrišen

(Dalje na 8. strani)

Iz tovarne usmerniških naprav v Novem mestu

Iz tovarne usmerniških naprav v Novem mestu prihaja v časopis razmeroma malo vesti. Nepoučeni bralec bi iz tega lahko sklepal, da pri nas ni stvari, o katerih bi bilo koristno pisati. Resnica pa je obratna, le da dopisniški odbor, ki bi moral skrbeti za širšo informiranost, bolj slabo opravlja svojo nalogo, od ostalih članov kolektiva pa tudi ni bil nihče tako »pogumen«, da bi prijel za svinčnik. Upajmo, da bo v bodoče bolje.

Splošne težave, s katerimi se otepa vse podjetje, niso prizanesle Iskrini tovarni v Novem mestu. Težave z dobavitelji materiala, nevarnost fluktuacije kvalificiranih kadrov zaradi višjih osebnih dohodkov v nekaterih sosednjih podjetjih in rastoči stroški poslovanja so nas pripeljali še pred »zeleno knjigo« do zaključkov, da bo potrebno situacijo izboljšati, če hočemo doseči ugoden poslovni uspeh. Samoupravni organi tovarne so navedeno stanje analizirali in sprejeli vrsto ukrepov za izboljšanje. Med njimi so najpomembnejši predvsem naslednji:

- imenovanje komisije za ekonomiko in organizacijo tovarne z nalogo, da pregleda vse vrste poslovnih stroškov in po posvetovanju s strokovnimi službami izdela predloge za njihovo zmanjšanje;
 - stalno preverjanje predkalkulacij z ozirom na tekoče spremembe;
 - proučitev vseh internih organizacijskih predpisov z namenom izločitve vsega zastarelega;
 - skupno z ZZA hitreje proučevati vse možne konstruktivne spremembe na usmerniških in uvajanje cenejših rešitev;
 - analiza vseh režijskih delovnih mest z izkoriščenostjo delovnega časa;
 - zahtevek vsem dobaviteljem v podjetju za priznanje rabata v smislu določil statuta podjetja;
 - pregled in razvrstitev vsega nekurantnega in izmetnega materiala ter odprodaja istega;
 - poostreitev notranje discipline;
 - znižanje ur v podaljšanem delovnem času na minimum;
 - tekoča kontrola in poročanje o vseh popravilih in normah.
- Zmanjšanje proizvodnega plana tovarne je imelo za posledico tudi zmanjšanje števila zaposlenih. Kljub temu, da že od septembra lani nismo delavcev, ki so na lašno željo zapustili podjetje, nadomestili z novimi, je bilo potrebno sprejeti tudi sklepe o prenehanju dela. Delavski svet je po izračunu števila potrebnih produktivnih ur ukinil 8 produktivnih in 14 režijskih delovnih mest. 6 delavcev iz režije je bilo premeščenih na produk-

tivna dela, za 10 pa je uspelo zagotoviti takojšnjo zaposlitev pri drugih delovnih organizacijah v občini.

Vsi navedeni ukrepi so zbudili zanimanje članov kolektiva in prispevali k individualnim predlogom za odpravo pomanjkljivosti na posameznih delovnih mestih, istočasno pa je bil ta ukrep pobuda posameznim delavcem k dopolnilnemu izobraževanju. Večje znanje, ki ga bodo s tem pridobili, bo prav gotovo prispevalo k hitrejšemu in kvalitetnejšemu delu.

Marjan VRABEC

Nesreče pri delu

V času od 1. 1. 1965 do 30. 6. 1965 se je v kranjski tovarni ponesrečilo 105 delavcev. Poleg teh nesreč, ki so se pripetile neposredno na del. mestih se je ponesrečilo še 34 delavcev na poti na delo in z dela. Zaradi nesreč pri delu je bilo izgubljenih 853 delovnih dni, dočim so nesreče na poti terjale 829 dni. Na 1 nesrečo pri delu odpade povprečno 8 delovnih dni, dočim na nesrečo na poti povprečno 24 delovnih dni. Ti podatki kažejo, da je resnost poškodb v tovarni v primerjavi s poškodbami na poti, občutno manjša.

Statistični podatki nam kažejo, da so nesreče v letošnjem prvem polletju v rahlem padcu, tako v absolutnem številu, kakor tudi v izgubi delovnih dni. Vsa prejšnja leta smo ugotavljali, da je odpadlo na 1 nesrečo pri delu 10 — 12 delovnih dni, dočim je bila izguba pri nesrečah na poti nekoliko nižja kot letos. Vzrok za tako visoko število izgubljenih dni pri nesrečah na poti je treba iskati v nekaj primerih težjih prometnih nesreč, ki so zahtevale daljše bolovanje.

Analiza nesreč pri delu nam še vedno kaže znatno opušanje varnostnih ukrepov pri delu. V večini primerov težjih obratnih nesreč se ugotavlja kršenje varnostne discipline s strani delavcev ali pa pomanjkljivo zavarovane stroje in naprave, včasih pa tudi hibe v predpisanim tehnološkem procesu.

Ze bežen pregled nesreč pri delu nam kaže, da je potrebno proučevanju nezdog posvetiti v bodoče še večjo pozornost. V obdobju, ko se povsod iščejo in odkrivajo neizkoriščene sile je dolžnost slehernega člana kolektiva, da v čim večji meri skrbi za svojo varnost in varnost sodelavcev. Se bolj kot doslej, pa se morajo v to akcijo vključiti neposredno nadrejeni v proizvodnji, ker to tudi od njih zahtevajo obstoječi predpisi, zahteva pa še novi Temeljni zakon o varnosti pri delu.

G.

Dopisujte v Iskro!

RAZPIS

ISKRA KRANJ — Tovarna elementov za elektroniko
LJUBLJANA — Linhartova 35

razpisuje

prosto delovno mesto

VODJE GOSPODARSKO TEHNIČNEGA ODDELKA
v tehničnem sektorju tovarne

Pogoj: elektrotehnik s prakso v komercialni stroki
in aktivno znanje nemškega ter pasivno znanje
angleškega jezika.

Osební dohodek je zagotovljen po pravilniku o
delitvi osebnega dohodka tovarne.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela in kratkim
življenjepisom sprejema kadrovska socialni oddelek
tovarne do 2. oktobra 1965.

Prodaja v avgustu 1965

Operativni plan blagovne-
ga prometa na domačem
trgu je bil v avgustu izpol-
njen z 91 %, pri čemer so se
najbolje odrezale naslednje
»Naprave« — 134,
»Avtoelektrika« — 136 % in
»Siroka potrošnja« — 17 %.
Le-te so planske obveznosti
visoko prekoračile, medtem
ko so se najslabše odrezale
»Zveze« — le 34 %, »Elemen-
ti« — 61 %, »Stikalna tehni-
ka« — 73 % in »Merilna teh-
nika« — 87 %.

Vštevši prodajni rezultat v
avgustu je domača prodaja v
osmih letošnjih mesecih do-
segla 89 % izpolnitve, pri čer-
mer sta edini izvršili svoji
planski obveznosti za to ob-
dobje branži »Avtoelektrika«
in »Siroka potrošnja«, prva
s 100 %, druga pa s 107 %.

»Zveze« so pri tem izpolnile
operativni plan za 8 mesecev
le s 65, ostale branže pa ta-
kole: »Stikalna tehnika« —
78 %, »Elementi« 81 %, »Na-
prave« — s 87 % in »Merilna
tehnika« z 98 %. Tako je do-
mača prodaja v mesecih od
januarja do septembra 1965
izpolnila samo 52 % letnega
prodajnega plana, pri čemer
je najslabši rezultat dosegla
branža »Zveze« — le 38 %
letnega plana.

Poglejmo še, kaj je bilo v
posameznih branžah krivo,
da v celoti domača prodaja
ni uspela izpolniti svoje
planske zadolžitve v avgustu.
V branži »Zveze« leži največ
krivde na slabi proizvodni
realizaciji v tovarni elek-
tronskih naprav, saj je leta
v avgustu svojo proizvodno

obveznost izpolnila le s 35 %.
Nadalje zaradi restrikcij in-
vesticij v osnovna sredstva
zaostaja tudi prodaja zlasti
hišnih telefonskih central,
del krivde pa pri tem odpa-
de tudi na nekompletne do-
bave, kar onemogoča do-
končni obračun.

V branži »Naprave« je bil
v avgustu dosežen lep uspeh
zlasti zaradi precejšnjega
zmanjšanja zalog usmerni-
ških naprav, do katerih je
prišlo predvsem zaradi ne-
potrjenih prodajnih cen in
ker od glavnega konsumen-
ta — Avtomacije v prejšnjih
mesecih ni bilo potrebnih
dispozicij. Problematična po-
staja v tej branži še prodaja
kinoprojektorjev.

V »Merilni tehniki« po-
vzročajo največje težave tudi
pri prodaji ostalih izdelkov
— premajhne količine dvo-
tarifnih števec. Zaradi ve-
likih zalog instrumentov v
trgovski mreži je prodaja
otežkočena, pri čemer po-
menijo največji problem hor-
jalski šolski kompleti, ki jih
šole zaradi minimalnih raz-
položljivih sredstev ne mo-
rejo nabavljati. Izpad proiz-
vodnje kontaktorjev VK 3
do VK 7 je bil kriv za slab-
ši prodajni uspeh v branži
»Stikalna tehnika«. Tu grozi
porast zalog, če ne bo tovar-
na pravočasno izdelala za-
ostale količine kontaktorjev,
kajti trgovska mreža ne bo
hotela prevzeti celotne koli-
čine, izdelane v IV. trime-
seju.

Nekompletne dobave po-
vzročajo dokajšnje težave v
branži »Elementi«, saj pri
nekaterih sestavnih delih
teko dobave po dinamiki,
druge pa izpolnjuje ta bran-
ža komaj 50 % obveznosti.

Videti je torej, da bi pro-
daja uspešneje poslovala in
izvrševala plan blagovnega
prometa na domačem trgu,
če bi tovarne dobavljale iz-
delke po predvideni dina-
miki.

Republiški sindikat o gospodarski reformi

17. septembra je v Ljub-
ljani zasedal razširjeni ple-
num RS ZSJ za Slovenijo.
Razprava je bila posvečena
nalogam sindikatov v nadalj-
nem uveljavljanju gospodar-
ske reforme.

Iz referatov in razprave je
razvidna visoka idejna enot-
nost pri obravnavanju pro-
blemov, ki jih poraja uresni-
čevanje gospodarske reforme.
Prav idejna enotnost omo-
goča jasno perspektivo ure-
janja problemov, da začrta
jasno pot do realizacije tistih
ciljev, ki smo si jih zastavili
z gospodarsko reformo.

V referatih je bilo uvelo-
dno poudarjeno — ugotovlje-
no — da so delovni ljudje v
času reforme pokazali kot že
neštetokrat do sedaj izredno
zrelost in veliko socialistično
zavest, ter seveda tudi pri-
pravljenost prenašati in pre-
magovati težave, ki nastajajo
zaradi stabilizacijskih proce-
sov v našem gospodarstvu.

Spričo take odločitve delov-
ni ljudje pričakujejo od vseh

zveznih, republiških in osta-
lih forumov in vodstev nam-
reč to, da bo reforma dosled-
no izvedena in da ne bodo že
pri prvih težavah klonili in
začeli popuščati pri tistih pro-
blemih, ki so težki, pa ven-
darle taki, da bi bilo vrača-
nje na stare metode reševa-
nja negativno in protislovno
z intencijami same reforme.
Ljudje zahtevajo realistično
politiko, vodi naj se račune
o objektivnih možnostih s ka-
terimi razpolagamo, skratka,
jasnejše perspektive.

Mnogo je bilo govora o
strokovnosti kadrov v proiz-
vodnji in vodenju podjetij.
Dogaja se, da zaradi slabe
stimulacije, dobri strokovni
kadri ne dajo tistega kar bi
dali, če bi bili pravilno na-
grajeni. Tov. Ureke je v
zvezi s tem dejal: Samo s
sistemi nagrajevanja, ki bo-
do postavili objektivnejše
kriterije za nagrajevanje
strokovnega kadra v proiz-
vodnji in izven nje, bomo
lahko opravili selekcijo in

dali strokovnemu delu velja-
vo, ki mu objektivno gre.

Edina pot gospodarskega
napredka je specializirana
velikoserijska in cenena pro-
izvodnja. Za to temo je bilo
mnogo govora na plenumu.
Največja notranja rezerva je
v velikoserijski proizvodnji,
maksimalnem izkoriščanju
strojnega parka (več izmen),
ne pa v odpušcanju delovne
sile. Pri hitrem povečanju
proizvodnje se pojavijo pro-
blemi z repromaterialom, sa-
mo organizacijo itd., zato je
potrebno, da se dela z vsemi
silami v tej smeri, da se te
napake odstranijo. Zlasti po-
djetja, ki dobro izvažajo, ne bi
smela imeti težav pri nabavi
surovin. Postavlja se tudi
zahteva, da morajo tudi de-
vize postati blago.

V ospredje je bilo postave-
ljeno vprašanje reelekcije
v gospodarskih organizacijah
»Kdor ni sposoben, naj ne
čaka reelekcije« — mladim
ljudem moramo zagotoviti
perspektivo.

Sindikati menijo, da je sle-
pomiselnje v zvezi z odgo-
vornostjo strokovnih služb za
gospodarjenje že dovolj. Or-
gani upravljanja naj strokov-
nim službam določijo roke,
do katerih so dolžne proučiti
in predlagati najboljše reši-
ve za gospodarski razvoj de-
lovnih skupnosti. Če strokov-
no vodstvo z direktorjem na
čelu ni sposobno speljati
nalog, ki so nujne, potem naj
odstopijo in svoje mesto pre-
pustijo sposobnejšim.

V zvezi z delavskim samo-
upravljanjem in o zavesti po-
sameznika je tov. Popit de-
jal:

»Konec koncev gradimo vse
na zavesti človeka in če gra-
dimo na njegovi zavesti, ki
je seveda materialno poveza-
na z njegovim materialnim
položajem, potem moramo
računati s tem, da bodo tudi
v tej zavesti delovali različ-
ni faktorji, delovali pač z ozi-
rom na ekonomski položaj
vsakega posameznika, ki se

(Dalje na 7. strani)

EKONOMIKA DESIGNA (oblikovanja)

Vse intenzivnejše vključev-
vanje našega gospodarstva in
z njim vred tudi našega pod-
jetja v svetovno gospodar-
stvo, nas sili, da proučimo
navade in zahteve mednarod-
nega tržišča. Slabo poznavanje
in prilagajanje zahtevam
in pogojem trga, na katerem
se vodi brezkompromisna
borba za obstanek, lahko po-
vzroči popolno izključitev
posameznega akterja in ga
prisili k temu, da živetni le
v krogu ozkega ekonomskega
področja države, iz katere iz-
haja. Ker pa je popolnoma
jasno, da je jugoslovansko
tržišče premajhno, da bi lah-
ko prevzelo celotno proizvo-
dno našega podjetja v dalj-
šem obdobju ter, da ima na-
še podjetje obveznosti, ki iz-
hajajo iz mednarodnih spo-

razumov, moramo poiskati
poti in metode za vključeva-
nje v mednarodno delitev
dela.

Kako pomembne so pravil-
ne metode v sistemu tržnega
gospodarstva — s katerim se
v vsej njegovi ostrini sreča-
mo v mednarodni areni —
nas uče izkušnje nas samih
ter vseh onih, ki so tako ali
drugače prodrli na medna-
rodni trg. O pomembnosti
teh metod je lepo zapisal G.
Wollam: »Ne poskušajte tek-
movati danes s pomočjo več-
rajšnjih metod, če želite
ostati v poslu jutri;« ter še
jasneje Don Copell: »Zapo-
mnite si, da nobena vojna,
noben štrajk in nobena kri-
za ne uniči nekega vtečenega
podjetja tako popolnoma in
neizogibno, kakor nove in

boljše metode v rokah spo-
sobnega konkurenta.«

Ko govorimo o metodah, si
moramo biti na jasnem, da
ta izraz ne vključuje samo
proizvodnih in tehnoloških
metod, temveč vse metode
prodaje, oblikovanja, kalku-
lacijske, stroškovnega nadzora
itd. Ker pa so vse te metode
v tesni medsebojni zvezi je
nujno potrebno, da na kratko
opišemo to povezanost ter jo
ilustriramo z vidika tržnosti
naših izdelkov na mednarod-
nem tržišču.

Cilj vsake blagovne proiz-
vodnje je, da realizira izde-
lek na tržišču in s tem pridobi
sredstva, s katerimi prične
ponovni cikel proizvodnega
procesa. Smatram, da je naj-
bolje, da pričnemo s prodaj-
nimi metodami, ki imajo tak

ali drugačen vpliv na eko-
nomski rezultat podjetja. —
Podjetje lahko izvaža blago
na tuja tržišča v majhnih ko-
ličinah in pri tem posluje po
načelu »kapilarnega« izvoza
na zelo široki asortimanski
fronti; lahko pa prodaja sa-
mo nekaj izdelkov, vendar v
znatno večjih količinah in
dosega pri tem enak devizni
efekt. Odras tega, na poslov-
ni uspeh podjetja je popoln-
oma jasn, saj se v prvem
primeru zajeda izvoz v nje-
gov dohodek in zmanjšuje
rentabilnost proizvodnje, v
drugem primeru pa je rezul-
tat lahko ugoden, če pod po-
gojem, če doseže na svetov-
nem tržišču vsaj tako ceno,
ki zagotovi pokritje stroškov.

Osnovni pogoj za dober, to
je direkten izvoz pa je, da
si pridobi podjetje v tujini
»goodwill« oziroma dobro
ime. Da dosežemo to, je po-
trebno, da so izdelki estetsko
in kvalitetno priznani in da
so pravilno propagirani. Vse

tri odlike so v medsebojni
tesni povezanosti; potrebno je
kupca opozoriti na izdelek s
pomočjo ekonomske propa-
gande in mu vzbuditi pravi
vtis o kvaliteti s pomočjo zu-
nanje estetike, ki pa jo mora
potrditi resnična kvaliteta
izdelka. Tako bo kupec pri
ponovnem nakupu blaga iz
asortimana proizvajalca, po-
novno izbral prav njegov
izdelek, ne pa izdelek konku-
renčnega podjetja.

Pri formiranju cene na
mednarodnem tržišču imajo
veliko vlogo atesti (spričeva-
la) priznanih svetovnih insti-
tucij. Ti atesti se podeljuje-
jo tako za kvaliteto, kakor
tudi za design (obliko). Na
področju industrijske esteti-
ke so v Evropi najbolj znana
in priznana:

1. LGA, ZENTRUM »FORM«
iz Stuttgarta,
2. THE DESIGN CENTRE
v Londonu,

Borba za finančno ozdravitev „Iskre“

Prevozi na delo ...

(Nadaljevanje s 1. strani)
liščine, v katerih se je ta načrt ustvarjal.

Kako je bil izvršen sanacijski načrt za mesec julij nam je znano iz različnih prikazov, ki so izšli v našem listu. Resnica je, da vsem enotam ni uspelo znižati svojih zalog v predpisanih vrednostih, toda pri tem ne smemo pozabiti, da so enote morale znižati v juliju t. l. svoje zaloge na nižje vrednosti, kot so jih imele 30. aprila. Vsa zvišanja, ki so nastala v maju in juniju z julijsko kampanjo, so torej morale prilagoditi stanju v aprilu in ga še znižati za predpisano vrednost. Ta naloga pa je terjala precej truda in spretnosti, rodila pa je razen materialnih pridobitev tudi uspeh v tem, da nas je zbudila iz gospodarskega mrtvila in docela spremenila miselnost predvsem vodilnega osebja.

Iz poročil posameznih tovarn, ki niso, iz objektivnih ali subjektivnih razlogov, zadostile svoji nalogi, je razvidno, da so tudi te enote z vso resnostjo pristopile k reševanju tega perečega vprašanja in nudile zadosti otipljive dokaze, da so v avgustu opravile svojo julijsko in avgustovsko dolžnost. Računamo, da nas v tem ne bo presenetilo kakšno neugodno odkritje, ali kakšen nezaželen spodrsrlaj. Nekoliko težji je položaj pri »Elektromehaniki«, ki je znatno zvišala svoje zaloge in ki potrebuje več časa za organizacijo in sistematično delo zniževanja svojih zalog. Spričo tega, da je ta naša največja tovarna postavila celoten problem na osnove široke analize in ekonomike smatramo, da bo tudi ona, čeprav nekaj pozneje, opravičila splošne upe delovnih ljudi tovarne in podjetja. Pri celotni borbi nam vliva precej upanja in samozvesti tudi to, da se odkrivajo precejšnje skrite rezerve, da se

ugotavljajo primeri, ko nam ležijo materiali dolga razdobja po nepotrebnem v skladiščih, da imamo v nekaterih skladiščih odvečni material, ki ga druge tovarne potrebujejo in ga naročajo itd. Skratka: marsikateri so prišli do prepričanja (prav zaradi naše borbe zniževanja zamrznjenih obratnih sredstev!), da nam postavljeni normativi zadoščajo za redno obratovanje, čeprav smo skoraj vsi in v zboru zatrjevali, da so ti normativi skopo odmerjeni in neustrezni za nemoteno poslovanje. Če bomo dosledni in vztrajni in če nam uspe znižati naše zamrznjena obratna sredstva samo za 6 milijard dinarjev, smo s tem prihranili podjetju najmanj pol milijarde dinarjev, računajoč samo redne obresti za ta kapital, da o drugi škodi, ki nam jo povzroča nelikvidnost, niti ne govorimo.

Rezerve v izkoriščanju delovnega časa

(Nadaljevanje z 2. strani)

niške komisije, če se ne strinjajo z mnenjem zdravnika glede delanemožnosti zavarovanja. S tem je organizacijam dana možnost, da spreminijo mnenje zdravnika in v utemeljenih primerih skrajšajo bolniški stalež. Organizacije se vse premalo poslužujejo te možnosti in v celoti prepuščajo odmero bolniških dopustov zdravnikom.

V gornjih točkah so navedene samo najprijemljivejšie možnosti, s katerimi organizacije lahko pomagajo k ravnovesju izdatkov zdravstva. Zavarovanja z dohodki. Prezreti tudi ni vpliva vzgoje zavarovancev in neprestanega poučevanja, da prekomerno trošenje v končni posledici bremeni osebne dohodke samih zavarovancev. Omenjena sprememba zakona o znižanju

Pri tej akciji ne bi bilo prav, če bi kdorkoli razumel zniževanja zalog površno in negospodarno ter zniževal svoje zaloge za vsako ceno, s čimer bi v najkrajšem času omrtvil proizvodnjo oz. če bi razprodajal material, ki ga po drugi strani nabavljamo za druge enote v tujini za drage devize, ali pa bi material razvrednotil v tolikšni meri, da bi ogrozil naš finančni rezultat in pripeljal tovarno, ali podjetje v nepredvideno poslovno izgubo.

Vsi znaki kažejo, da bo naša borba uspešna; vsako malodušje počiva na steklenih nogah, zato je vsak strah odveč! Potrebni sta nam le vztrajnost in sistematičnost v delu, pri katerem nas mora vedno in povsod voditi skrb za dobrobit podjetja in njegovih članov.

Tomo Kraljič

stopnje rednega prispevka za soc. zavarovanje namreč ni spremenila tistih členov zakona o organizaciji in financiranju soc. zavarovanja, ki določajo predpisovanje dodatnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, glede na višino porabe sredstev od strani zavarovancev posameznih gospodarskih organizacij. Razumljivo je torej, da je višina stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje odvisna predvsem od skrbnosti in prizadevnosti same gospodarske organizacije oziroma ustanove.

To so le nekateri ukrepi, katere lahko podvzemajo gospodarske organizacije, da tudi na tem področju prispevajo k odkrivanju notranjih rezerv in s tem k izboljšanju finančnega stanja.

G. P.

»LITOSTROJ«, »METAL-NA« itd. — bodo ukinili plačevanje prevozov na delo, zakaj jih ne bi še mi, s tem bomo tovarni in podjetju prihranili toliko in toliko milijonov, pravijo nekateri naši tovariši v svoji pretirani skrbi za »sanacijo«, pa čeprav v tem primeru na račun tistih, ki so prisiljeni voziti se na delo z javnim prevoznim sredstvom.

Lahko rečemo, da je malo tistih, ki se izven oddaljenosti 3 km od delovnega mesta za luksuz vozijo z vlakom ali avtobusom vsak dan na delo in domov. Se manj luksuzirajo tisti, ki stanujejo na Vrhnikih ali v Grosupljem in se dnevno vozijo v Ljubljano, ali stanujejo v Kokri ali Jezerskem in se vozijo na delo v Kranj. Njihov delovni čas ni 8 ur na dan, temveč 10 in več, če k uram prebitim na delu prištejemo še čas prevoza in čas čakanja na prevoz. Pa tudi iz Ljubljane se nekateri vozijo v Kranj, drugi pa spet iz Kranja v Ljubljano. Lahko torej rečemo, da se na delo večinoma vozijo tisti, ki se morajo, sicer se gotovo ne bi. Pri tem pa je (po moji skromni oceni, lahko se pa motim) večina vozačev prav takšnih naših sodelavcev, ki so tam na sredi plačilne liste ali raje na nižjih kot pa povprečnih osebnih dohodkih, pa čeprav tudi z nižjimi kvalifikacijami. So seveda tudi izjeme, posebno na relaciji Ljubljana—Kranj.

Kljub povečanim življenjskim stroškom so naši dohodki v ISKRI ostali na isti ravni kot lani, zaradi situacije v kakršni smo, bodo raje še padli kot pa porasli, zato menim, da ni nikjer razloga niti opravičila za kakršnokoli povečanje samoprispevka naših ljudi za stroške prevoza na delo in domov kajti:

1. sredstva, ki jih dajejo posamezne naše tovarne za kritje stroškov za prevoze delavcev na delo in domov

soustvarjamo vsi, pa tudi vozači,

2. ta skupno ustvarjena sredstva koristijo naši ljudje, da se pripeljejo na delo, da z nami skupaj delajo in ustvarjajo dobrine in da se po delu v doglednem času spet vrnejo k svojim družinam.

Občutek imam, da zahtevajo ukinitev povračila stroškov prevoza prav tisti, ki so pozabili, da jim je skupnost preko kreditov (ali pa posamezna tovarna z dodelitvijo kredita oziroma stanovanja) omogočila stanovati nekje v bližini tovarne oz. delovne organizacije.

Mislím, da bi bilo treba denarje iskati drugje ne pa v prevozih:

1. uveljaviti načelo »pravega človeka na pravo delovno mesto«, ki ne bo odgovoren samo za tisto, kar naredi, temveč tudi za tisto kar bi moral napraviti, pa ni! Torej le sposobne in odgovorne ljudi na odgovorna delovna mesta!

2. Vsem sektorjem, službam, oddelkom in vsakemu delavcu predpisati naloge, pravice in dolžnosti, da bo vsakdo vedel kaj ima za delati in kakšne so njegove pravice in dolžnosti. Vsako vmešavanje s strani »poklicanih in nepoklicanih ljudi« v delo nekega oddelka naj se prepreči: vpelje naj se red in odgovornost, pa tudi sankcije za neodgovorno poslovanje. Poleg dolžnosti pa naj imajo naši predpostavljeni tudi avtoriteto — pravo, dejansko avtoriteto, ki si jo morajo pridobiti s svojim znanjem, s svojim vzgledom in s svojimi humanimi postopki do svojih podrejenih.

3. Uvesti je treba način stimuliranja tudi tistih delavcev, katerim smo do sedaj odrekli pravico do dodatne stimulacije (iz novatorstva in racionalizatorstva), češ da vse to delajo (dobro ali slabo) po

(Dalje na 8. strani)

3. ICSID (Mednarodno združenje društev industrijskih oblikovalcev) na 3 leta v raznih prestolnicah,
4. BIO, Bienale industrijskega oblikovanja (z mednarodno žirijo) na 2 leti v Ljubljani.

Pri prvem je naše podjetje že dvakrat doseglo priznanje za naslednje izdelke:

- 1964 — Elektronski instrumenti, EVS 06, EATC, UKP 5 in Hi Fi ojačevalci
1965 — ATA 21, ATA 31, TV stabilizator, Stevec E6 in kinoprojektor 8 mm
1964 — smo v Londonu dobili priznanje za najboljšo jugoslovansko obliko leta, za naš 8 mm kinoprojektor.

ICSID razstavlja letos na Dunaju kompletno elektronsko merilno mesto, izdelek Iskre v Horjulu

BIO 1964 pa je ISKRI podelil častna priznanja za dober design: šolskemu kompletu merilnih instrumentov, EVS 6, TV kameri »Sokol« in gospodinjskemu mešalniku.

Na področju ugotavljanja kvalitete pa ima vsaka država posebno ustanovo, ki se ukvarja s prevzemom in kontrolo kvalitete posameznih izdelkov namenjenih uvozu v te države. Pozitivni certifikati (spričevala) pomenijo prav tako, kot mednarodno priznan design, možnost doseganja višjih cen.

Kot je bilo omenjeno, se da doseči uspeh na zunanjem tržišču s pomočjo designa (oblike), reklame in kvalitete. Čim boljši je design, tem manj je potrebnih sredstev za reklamiranje izdelka in toliko bolj se naložena sredstva v reklamo. Če predpostavimo, da je potrebno za

uspešno reklamiranje povprečno oblikovanega izdelka 50.000 denarnih enot, je za enak efekt dobro oblikovanega izdelka potrebno 30.000 den. enot, pri tem pa je bilo za design uporabljenih 5.000 d. e. Preprost izračun nam pokaže, da je bilo z dobrim designom prihranjenih 15.000 d. e., poleg tega pa si podjetje pri tem zagotovi »Goodwill« (dobro ime), ki ga je težko oceniti v denarnih enotah, saj je dolgotrajnejšega značaja kot pa propagandna akcija.

Tesno sodelovanje oblikovalcev in tehnologov lahko rodi odlične rezultate na področju tehnologije proizvodnje posameznih izdelkov. Ti rezultati se kažejo na primer v času izdelave ob uvedbi novih oblik, surovin in postopkov. Zamenjava starih oblik za nove ter starih materialov za nove ima neposreden vpliv na produktivnost, če le-to izrazimo s šte-

vilom izdelkov v časovni enoti, ki jih proizvede delavec na določenem delovnem mestu.

Vpeljava novih tehnoloških postopkov in z njimi povezanih novih surovin lahko povzroči ob istem številu izdelanih artiklov v nekaterih primerih porast tako stalnih, kakor tudi spremenljivih stroškov na enoto proizvoda. Ker pa ni namen vpeljave novega tipa izdelka (ki lahko vsebuje vse stare bistvene sestavne dele in se mu spremeni samo zunanja podoba, t. j. design), da ostane produkcija na isti količinski ravni, ampak na višji, se ti »novi« stalni stroški na enoto proizvoda tako znižajo, da kompenzirajo morebitni porast spremenljivih stroškov na enoto.

Če pred spremembo nekega artikla morda izvoz ni interesanten, novi, boljši design pa mu omogoča doseganje

višje cene na mednarodnem tržišču, zato je jasno, da je večja rentabilnost izvoza s tem že podana.

Značilno je, tako za jugoslovanski kakor tudi za izvoz podjetja, da je razdrobljen na veliko število držav uvoznice, ki uvažajo v primerjavi z njihovim ostalim uvozom znatno količino naših izdelkov. Poiskati moramo vse možnosti, da se ta »kapilarni« (razdrobljeni) izvoz nadomesti z izvozom, ki bo omejen na manjše število gospodarskih področij, ki pa bodo odkupila znatno večje količine naših izdelkov. Pri večjih količinah, kjer pomeni uvoz blaga iz naše države že nekaj % celotnega uvoza izdelkov v državo uvoznico, lahko pričakujemo, da bo prišlo do mednarodnih sporazumov, ki bodo zagotavljali določene prednosti. Prav tako je tudi z izvozom izdelkov naše proizvodnje. Če imamo opravka z manjšim številom večjih

Republiški sindikat o gospodarski reformi

(Nadaljevanje s 5. strani)

opredeljuje po svojem materialnem položaju. Vendar pa je da vse to spraviti na skupni imenovalec, kar kaže tudi obnašanje delovnih ljudi ob reformi.

Ljudje razumejo svoje interese, razumejo pa tudi interese celotne skupnosti, ker konec koncev je reforma v interesu celotne skupnosti. In če razumejo interese celotne skupnosti, bodo razumeli tudi interese delovne organizacije. Zato se mi zdi, da bi morali našo akcijo usmeriti ravno v to smer, da pojačamo udeležbo delovnih ljudi v samem gospodarjenju, da ugotovimo vlogo delavskega samoupravljanja in da izpopolnjujemo tudi te odnose, ki nastajajo in se nenehno spreminjajo, izpopolnjujejo in dopolnjujejo v delovnih organizacijah skozi izpopolnjevanje in dopolnjevanje statutov delovnih organizacij in njihovih pravilnikov.

Mislím, da se bomo morali kot sindikati zato angažirati in zahtevati, da se čim doledneje izvede notranja zakonodaja, da se stvari formulirajo v statutih in pravilnikih, ki pa naj se potem tudi izvajajo.

Osrednja misel plenuma je bila, boljša, večja in cenejša proizvodnja — nerazdružljiv del te misli pa je nujno spoznanje, da nove, višje oblike gospodarjenja lahko dosežemo samo s krepitvijo delavskega samoupravljanja, z mobilizacijo vseh naših delovnih ljudi, z zaupanjem in z naslonitvijo na njihovo ustvarjalno energijo in spoštnost. To je nujno, kajti mi — kot je dejal tov. Popit, gradimo na zavesti naših delovnih ljudi.

Če pa je tako in ni vzroka, da bi v to dvomili, potem so

zares depasirana pričakovanja nekaterih posameznikov pa tudi kolektivov, da bodo naše težave odpravile »močne roke administracije«. Pustimo, da te težave uredijo močne in spretne roke naših proizvajalcev in samoupravljalcev. Popolnoma smo lahko prepričani, da ne bodo izgubili zaupanja celotne skupnosti in da bodo najrazličnejše nepravilnosti pometli hitreje in temeljiteje kot kakršen koli administrativni organ. Edino prava orientacija gospodarskih organizacij v zvezi z reformo je to, da so se močneje obrnile k sebi in analizirale svoj položaj, dobre in slabe strani svojega načina proizvodnje in gospodarskega poslovanja. Skratka, te gospodarske organizacije so razumele pomen gospodarske reforme tako, da jim le-ta daje večje možnosti za gospodarski uspeh pod pogojem, da se naslonijo na svoje lastne sile in na večjo produktivnost dela.

Vse bolj in bolj mora prevladovati prepričanje, da resničen gospodarski uspeh lahko ustvarijo samo večji delovni rezultati. Tendenciozno natolevanje, da z uvajanjem reforme nujno — standard pada je kratkovidno, to drži le za one delovne organizacije, kjer so že do sedaj imele nizko produktivnost dela, slabo organizacijo, ki so imele preveč delovne sile za svojo proizvodnjo itd. Obratno pa je v delovnih organizacijah, kjer nenehno raste delovna storilnost, kjer se organizacija poslovanja izboljšuje, kjer administracija po nepotrebnem ne bremeni proizvodov itd., tu pa tudi ne bo poseben problem višati OD v skladu s porastom življenjskih stroškov.

Ob vseh teh ugotovitvah pa se vprašujemo, kaj je na-

pravilo naše podjetje ob uvajanju gospodarske reforme, za svojo stabilizacijo v novih pogojih gospodarjenja, za dvig standarda svojih delavcev itd.

Glavna ugotovitev je to, da se je z dokajšnjo ostrino povzelo za odkrivanje skritih rezerv v prevelikih zalogah materiala, nedokončane proizvodnje, gotovih izdelkov, terjatve do kupcev itd. Pokazali so se že prvi uspešni rezultati, kar pa mora biti stalno skrb za naprej.

Veliko premalo pa se dela na področju povečanja storilnosti dela, intenzivnemu zoženju proizvodnega programa — s ciljem, da se doseže specializirana velikoserijska proizvodnja. Nujno bo treba iti v kadrovske spremembe, na vodilnih in strokovnih delovnih mestih. Po eni strani se ugotavlja, da ima naše podjetje sorazmerno dosti strokovnega kadra, po drugi pa da zasedajo odgovorna delovna mesta posamezniki, ki jim niso kos itd. Uvesti je treba čimprej stimulativno nagrajevanje delavcev. Investicijski program zožiti v take okvire, katerega bomo v sedanji situaciji v najkrajšem času lahko uresničili. Čimprej uvesti novo organizacijsko obliko, katera bo silila tovarne v ekonomično poslovanje itd. Zavedati se pa moramo, da je ključ za rešitev vseh nerešenih problemov, ki jih imamo, v podjetju Iskra in ne izven njega. Naloge so jasne, treba se jih je trezno lotiti, reševati tako uprava, samoupravni organi, politične organizacije in celoten kolektiv, če bomo vsi težili k ENEMU cilju uspeh ne bo IZOSTAL.

Janez Silc

RAZPIS

Kadrovska komisija »ISKRE«, tovarne usmerniških naprav Novo mesto, razpisuje prosto delovno mesto
KV ELEKTRO VARILCA

Pogoji: KV varilec ali PK varilec z daljšo prakso pri elektro varenju.

Ponudbe sprejema kadrovska komisija Tovarne usmerniških naprav Novo mesto najkasneje do 15. 10. 1965.

Izvečki iz sklepov samoupravnih organov

Sklepi 20. seje UO podjetja (24. 9. 1965)

● Upravni odbor sprejema poročilo generalnega direktorja o izvršenih sklepih 17. in 18. seje UO v podani obliki s tem, da je treba problemom, ki so bili nakazani v razpravi (uvozna in izvozna

problematika, odnosi z banko, investicijske obveznosti), posvečati s strani vseh upravnih činiteljev podjetja posebno pozornost.

● UO sprejema poročilo disciplinske komisije o postopku in izrečenih kaznih zoper odgovorne osebe, ki niso realizirale sanacijskega programa za mesec julij in in aneksa za avgust 1965.

● UO sprejema predlog sanacijskega načrta za 4. kvartal in ga bo predložil delavskemu svetu v potrditev.

UO opozarja direktorja finančnega sektorja, da se striktno ravna po sklepih samoupravnih organov v zvezi s sanacijskim načrtom in da preko generalnega direktorja takoj sproži disciplinski postopek proti vsem odgovornim, kjer se ugotovi, da realizacija sanacijskega načrta ne poteka tako, kot je bilo s sklepi predvideno.

● UO jemlje na znanje prestavitve roka za razpravo o rebalansu gospodarskega plana od 1. 10. do 22. 10. Sekretariat podjetja naj pregleda možnosti, da se druga obravnava ukine in da se predlog že po prvi obravnavi na UO predloži DS, da bi se nadaljnjo obravnavo skrajšalo na minimalni možni rok.

LICITACIJA ZA ZELENISKI INŽENIRING (Nadaljevanje z 1. strani)

citacija za elektrifikacijo prog. Na tej licitaciji pa bomo sodelovali s projektom skupno z italijansko firmo »Face« — Milano. Naša udeležba bo tod skromnejša in bi dobavili ter montirali le telekomandne naprave v skupni vrednosti nekaj manj kot dve milijardi dinarjev.

Vsa investicijska dela na obeh licitacijah kreditira Mednarodna banka za razvoj, zato velja, kot je to še posebej razveseljivo, izvršitev del kot delen izvozni posel, in sicer na konvertibilno valutno področje.

O uspehu ali neuspehu na licitaciji bomo seveda še poročali.

Marjan Kralj

uvoznikov, ki predstavljajo želje in zahteve določenega področja, si s tem zagotavljamo večjo uniformiranost proizvodnje naših izdelkov.

Načinov, kako pridemo do takega izvoza, je več. Znano je, da lahko pridemo do tega z izredno nizkimi cenami, ki so globoko pod povprečno lastno ceno izdelkov, lahko pa tudi s kvalitetskimi izdelki tako glede na sam tehnični ustroj, kakor tudi glede na zunanji estetski izgled, oziroma dober industrijski design (dizajn - obliko). S tem smo vključili design kot faktor zmanjšanja »kapilarnosti« oziroma kot faktor večje tržnosti izdelka. Opredelili smo industrijsko oblikovanje kot pomembno dejavnost v podjetju, ki mu pripada popolnoma ekvivalentni (enakovredni) položaj kot razvoju, tehnologiji ter ekonomski propagandi.

Iz vsega navedenega lahko zaključimo naslednja dejstva: — DESIGN (dizajn) je v današnjih tržnih prilikah — tako na mednarodnem kot tudi na domačem trgu — nujno potreben;

— DESIGN, ki določa obliko in izbira materiale, vpliva neposredno na izbiro tehnološkega procesa. Pri tem gre za dober design takrat, kadar je izbira tehnologije in uvedba novih materialov enostavnejša, krajša in cenejša od prejšnje. S tem pa vpliva design neposredno na izboljšanje produktivnosti proizvajalnih sil.

— Vpliv DESIGNA (glede na izbiro materialov in tehnološkega procesa) na stroške izdelave in s tem na lastno ceno izdelka, je lahko ob nespremenjeni količini proizvodnje tudi negativen. Ker pa predpostavljamo, da se poveča tržnost izdelka in s tem povpraševanje, se po-

veča proizvodnja, ki kompenzira (izravnava) povečane variabilne (spremenljive) stroške. Tako je lahko lastna cena tega izdelka pri povečani proizvodnji celo višja od lastne cene predhodnega tipa, to pa zato, ker lahko doseže višjo prodajno ceno na domačem trgu. Tako pokriva domači trg vse fiksne stroške, izvažamo pa lahko po nižji ceni in ustvarjamo dohodek (čim je ta cena višja od variabilnih stroškov na enoto proizvoda ter direktnih prodajnih stroškov).

— DESIGN vpliva na znižanje stroškov ekonomske propagande. Sodelovanje na mednarodnih razstavah dobre industrijske forme je brezplačno, podeljena priznanja (atesti, certifikati) za zunanjo estetiko pa imajo v poslovnih krogih vedno večjo vrednost. Vzoredno s prireditvami se aktivirajo razna komunikacijska sredstva (radio, TV, tisk), ki ne-

prizadeto poročajo o dosežkih uspehih in ustvarjajo podjetju »goodwill«. Da je taka indirektna reklama neprijemno bolj efektivna kot direktna, ni potrebno poudarjati. Zlasti pa je pri dani situaciji izredno simpatično dejstvo, da je ta reklama zastoj.

— DESIGN vpliva na potrošno izbiro. Če so vsi izdelki podjetja oblikovani v enotnem (hišnem) stilu, je pričakovati nagnjenost kupcev k izbiri raznih izdelkov istega proizvajalca, seveda pod pogojem, da je kvaliteta izdelkov taka, da ne razočara potrošnika že pri prvem nakupu. Cilj take politike podjetja je splošni oziroma TOTALNI DESIGN, ki zajema vsa področja, kjer nastopa element zunanje estetike.

Vse to jasno potrjuje hipotezo, da zahteva sodobna proizvodnja in sodobna prodaja vedno novih in boljših metod, med katerimi igra

važno vlogo uspešni design. Zato ne smemo in ne moremo dopustiti, da bi naša proizvodnja ne vključevala designa kot izredno pomembnega faktorja. Zahteva po stalno povečanem izvozu, po rentabilnem izvozu in po nekapi-larnem (nerazdobljenem) izvozu določa oblikovanje, če že ne osrednjo, pa vsaj eno izmed bistvenih vlog v produkcijskem procesu.

Davorin Savnik

Pripomba uredništva:

(Industrijsko oblikovanje DESIGN (dizajn) je ustaljen mednarodni naziv (izraz) za industrijsko oblikovanje, ki z eno besedo združuje inženirsko konstrukcijo ter ploskovno in prostorsko oblikovanje. Seveda pa upošteva zakone estetike in ekonomike, funkcionalnost in ergonomiko, to je prilagodjenost oblik na dimenzije, kretanje in potrebe človeka).

Pisma bralcev

ANOMALIJA TARIFNIH PRAVILNIKOV

Tovariš urednik!

Člani »Saldakontija 120« izterjevalne službe in blagovnega knjigovodstva finančnega sektorja PSO javno zastavljamo naslednje vprašanje:

»Saldakonti 120«, izterjevalna služba in blagovno knjigovodstvo, smo vse do 1. januarja 1965, skupaj s »Saldakontijem 220« spadali pod finančni sektor UPRAVE PODJETJA. S tem dnem pa smo bili pripojeni finančnemu sektorju PSO, »Saldakonti 220« pa je še naprej ostal v UPRAVI. V marcu smo prejeli nove odločbe o razporeditvi delovnih mest in to po novem pravilniku o delitvi OD PSO. Kljub drugačnemu ključu za obračun OD, se leta ni bistveno popravilo. Nasprotno pa smo bili obveščeni, da so se osebni dohodki članov »Saldakontija 220«, ki je ostal pod UPRAVO podjetja, občutno zvišali in to v povprečju od deset do dvajset tisoč din. V ilustracijo dvojice delovnih mest: knjigovodja — konter (računa 220 v UPRAVI) ima cca 83.000 din, knjigovodja — konter (računa 120 v PSO) pa le 65.500 dinarjev, medtem ko ima dipl. pravnik v PSO (IZTERJEVALNA SLUŽBA) 76 tisoč din! — Podobno je tudi na ostalih delovnih mestih. Povsem nevzdržno in nerazumljivo je, kako lahko pride v istem podjetju do tako velikih razlik pri osebnih dohodkih za isto delovno mesto in tudi delo. Ne smemo pozabiti, da gre za ljudi, ki so mesece in leta delali skupaj na enakih delovnih mestih, s premestitvijo v drugo delovno enoto pa so naenkrat toliko na elabšem. Preverili smo tudi Pravilnike o delitvi osebnih dohodkov v desetih večjih ljubljanskih podjetjih in ugotovili, da v osmih podjetjih ni nobenih razlik med »Saldakontijem 120 in 220«, v dveh pa

so celo prvi višji, zato nam je nerazumljivo, zakaj so prav v našem podjetju možne take razlike. Prosimo, da naše vprašanje objavite v časopisu »Iskra« in da pristojni dajo svoj odgovor.

Člani »SALDAKONTIJA 120« (sledi 29 podpisov)

Odgovor uredništva:

Naslov dopisa se sklada z vsebino. Anomalijski pravilnik OD je tako očitna, da ne potrebujemo komentarja. Prizadeti podpisniki naj ne mislijo, da poslanega pisma nismo »upali« oz. hoteli objaviti. Vzrok je bil drugje. Uredništvo je takoj po prejemu pisma z vsebino seznanila vodstvo v pismu omenjenih enot. Kot se spominjamo je bilo to ob koncu aprila, urgirali pa smo tudi v maju in naslednjih mesecih. Na večkratne obljube, da bomo dobili zadevni odgovor, smo z objavo čakali. Ker se je tudi uredništvo naveličalo čakanja, in kot kaže odgovora ne bo, smo pismo po 4 mesecih objavili, ker smatramo, da je vsebina še vedno aktualna.

Tov. urednik!

Pred časom je bilo precej debat o reorganizaciji podjetja na »branzni sisteme«, ki naj bi že sam po sebi izločil dobršen del težav in napak, ki se pojavljajo pri sedanjih organizaciji podjetja v proizvodnem procesu od načrtovanja potreb do končnega plasmana artikla.

S predstojajočo odločitvijo kolektiva preko organov upravljanja in strokovnih vodstev za eno od variant reorganizacije podjetja se bodo po mojem mišljenju uredili predvsem ekonomski odnosi med tovarnami in skupnimi službami.

V bodoči organizaciji, variante so bile posredovane preko našega časopisa, pa ne vidim realnih možnosti za ureditev problematike znotraj branž.

Menim, da je sedanja oblika strokovnih teamov uspešen poskus vodenja branž ob sodelovanju proizvodnje, razvoja, programskega sektorja in prodaje. Žal team nima kompetenc za razne odločitve in je v bistvu samo organ posvetovalnega značaja.

Zanima me torej, na kakšen način je predvideno vodenje branž, ki v razvoju in v prodaji že obstajajo in ali bodo strokovni teami še ostali in s kakšnimi nalogami in kompetencami.

Tov. urednik, ne zamerite mi, da vprašujem po podrobnostih, za katere bo marsikdo dejal, da bodo tako jasni, ko bo... in Vas prosim, da mi poskušate v odgovoru, upam da ga boste posredovali v tej rubriki, pojasniti, zakaj je bila reorganizacija po branžnem sistemu opuščena.

e-k

Op. uredništva: Vprašanje smo odstopili ustrezni službi v upravi podjetja in bomo njen odgovor objavili takoj, ko ga bomo prejeli.

Mladinska konferenca v Horjulu

Predpogoj: OSEBNA ODGOVORNOST

O delu tovarniškega komiteja v tovarni elektronskih instrumentov Horjul, je na mladinski konferenci 22. septembra poročala tov. Anica Adamič. Kot sekretar je dobro seznanjena s problemi in delom mladine. V poročilu je bilo med drugim povedano, da je mladinski komite organiziral v svoji mandatni dobi več sestankov, kjer so razpravljali o tekočih problemih tovarne. Za vse mladince je bila organizirana tudi proizvodna konferenca, kjer so vodilni delavci tovarne tolmačili vse aktualne proizvodne probleme.

Mladinska organizacija je zadovoljna z mladinskim tekmovanjem med tovarnami, saj so dosegli prvo mesto, trije mladinci pa bodo dobili praktične nagrade kot najboljši tekmovalci v okviru podjetja. Tovarniški komite je organiziral tudi mladinske ekipe, ki so tekmoval na zimskih in letnih športnih igrah »Iskre«. Komite je sodeloval pri pripravah volitev v samoupravne organe tovarne. Premalo pozornosti pa je mladinska organizacija posvetila sodelovanju z ostalimi političnimi organizacijami. V bodoče bo potrebno določene politične akcije organizirati skupno s sindikatom in ZK, ker bodo le na ta način doseženi boljši uspehi.

Predsednik mladinske organizacije Ignac Cunder je v svojem referatu nanizal težave, ki spremljajo tovarno in podjetje v letošnjem letu. S težkimi problemi se bori tudi v tovarni elektronskih instrumentov v Horjulu. Vsi delavci že nekaj mesecev prejemajo le 80% osebne dohodke. Zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala iz uvoza imajo precej nedokončane proizvodnje, ki veče obratovalna sredstva. Predvsem se bo morala zaostri osebna odgovornost. Končati bo treba s parolo, da so vsi krivi in nihče! Planiranje proizvodnje, kot osnovo za uspešno realizacijo plana, bo treba izboljšati. Tudi produktivnost dela bodo morali povečati in zmanjšati materialne stroške, ki so še vedno zelo visoki. Tovarniški komite bo moral organizirati za mladino vrsto sestankov, kjer bodo tekoče obravnavali izpolnjevanje plana v okviru tovarne in podjetja.

Predsednik se je v svojem referatu dotaknil tudi dela mladine oz. mladincev, ki so člani samoupravnih organov in dejal: »Ni dovolj samo predlagati mladince v samoupravne organe, treba je zasledovati njihovo delo na sejah DS in večkrat izmenjati mnenja o določenih problemih, ki so na dnevnem redu zasedanja. Prav v tem pa mladinska organizacija ni naredila toliko, kot bi lahko.

Razveseljivo je dejstvo, da so mladinci zelo zainteresirani za dopolnilno izobraževanje. Lani je obiskovalo

razne večerne šole 25 mladincev in mladink, kar je lep uspeh, saj je vseh mladincev v tovarni le 140. Še bolj zadovoljiv pa je podatek zato, ker v bližini ni nobenih primernih šol, pač pa se morajo voziti v Ljubljano. Veliko razumevanje do šolanja je pokazala uprava tovarne, saj je s plačevanjem šolnine in izrednimi dopusti omogočila uspešen študij. Tudi letos bo vodstvo tovarne pomagalo pri izobraževanju vsem tistim delavcem, ki nimajo ustrezne izobrazbe za delovna mesta, ki jih zasedajo.

Ob koncu je predsednik mladinske organizacije povedal, da je bilo v lanskem letu zaradi nepazljivosti in neupoštevanja predpisov 16 nesreč. Omembe vreden je tu-

di visok odstotek bolezenskih in neopravičenih izostankov od dela. Tudi v tem so še velike rezerve, ki se bodo morale v bodoče bolj izkoristiti.

V razpravi, ki je sledila referatom, so na žalost diskutirali le gostje. Mladinci so postavili nekaj vprašanj s področja izobraževanja, odpušcanja delavcev, perspektive tovarne v novih gospodarskih pogojih in reorganizaciji podjetja. Na vsa vprašanja je izčrpno odgovoril sekretar tovarne tov. Golobič, ki je med drugim dejal oz. poudaril, da morajo probleme tovarne reševati sami, ker od zunaj ni pričakovati nobene pomoči.

F. D.

Z zasedanja DS »RA sprejemniki«

Na 8. seji DS tovarne radijskih sprejemnikov v Sežani je bil podano poročilo, da je bil z vključitvijo vseh služb tovarne plan za avgust izpolnjen s 119,8%, osem mesečni pa s 104,6%. Da bi zagotovili izvršitev proizvodnega plana za september, je naročeno upravnemu vod-

stvu naj sproti nadzira in spremlja dobavo in problematiko nabav kritičnih materialov.

DS je potrdil operativni mesečni plan za oktober in IV. trimesečje, hkrati pa dal nalog odgovornim službam, da so dolžne skrbeti, da bodo strojne naprave polno obremenjene tudi v popoldanski izmeni.

V poročilu predsednika DS je bilo navedeno, da je tovarna na razredu 3 dosegla v avgustu postavljeno vrednost normativ. Gospodarski in finančni sektor pa sta prešla nalog, da tudi v septembru razred 3 ne sme preseči danega normativa.

V zvezi z neizpolnitvijo postavljene naloge za znižanje vrednosti zalog v mesecu juliju, je DS zahteval, da uprava tovarne raziše vzroke, krivce pa naj obravnava disciplinska komisija. Prav tako mora disciplinska komisija zaslišati krivce zaradi nedokončanih RA sprejemnikov, ki so ostali v breme razreda 5 in za tiste sprejemnike, ki so ostali na zalogi kot nekurantni oz. manjvredni material.

V zvezi s sklepom DS podjetja o prevzemu izgube med poslovno enoto Pržan in Sežano, je bil DS mnenja, da v tako težki finančni situaciji tega bremena ne bo zmogel, če hoče sanirati radijsko proizvodnjo. H koncu je DS razpravljalo o previsoki zgodi elektronskih izdelkov, da UO podjetja podzame zadavne ukrepe v svrhu storna prevelikih dobav.

ABC

-PG-

PREVOZI NA DELO...

(Nadaljevanje s 6. str.)

svoji službeni dolžnosti! Kakšen totalen nesmisel! Ali ne napravi izboljšave na neki aparaturi najlažje prav njen konstruktor, na tehnološkem postopku prav tehnolog, pri organizaciji poslovanja šef nekega oddelka, organizator itd.? Ogromno idej, znanja in energije je nakopičeno v naših ljudeh, le sprostiti jih moramo! Gre za ISKRO, za znižanje stroškov poslovanja in stroškov proizvodnje, zato nam je vsak predlog dobrodošel, vsaka zdrava ideja je vredna svojega denarja, pa naj je rojena svobodno ali pa po službeni dolžnosti! Menda smo že tako daleč, da lahko priznajo slovensko »fovšijo« pokopljeno in prično nagrajevati vse, ki s svojim delom, idejami in predlogi, koristijo podjetju in nam vsem pomagajo čim hitreje premostiti sedanje težave!

Igor Slavec

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra industrije za elektromehaniko, telekomunikacije, elektroniko in avtomatiko — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Pavel Gantar — odgovorni urednik: Igor Slavec — izdaja tedensko — Tisk in kliseji: »ČP Gorenjski tisk« Kranj